

Speditørens rolle i pengestrømmen

Speditørskolen 2024

Veileder: Ståle Hansen
E-post: stale.hansen@getmail.no
Telefon: 95 10 56 56

Sist oppdatert: 2017

©NHO Logistikk og Transport

Innhold

Innledning.....	3
Kjøpsloven	3
Nordiske kjøpslover	3
Fortolkninger	4
Kjøpsavtalen	4
Utleveringsforbehold	5
Betalingsbetingelsene	5
Forskuddsbetaling	6
Kreditt.....	6
Etterkrav/ Cod	6
Mot dokumenter/ Cad	8
Remburs	9
Standby Letters of Credit - (SLC).....	10
”Ordinære” remburser	10
Separate transaksjoner	10
Partene i rembursforhold.....	10
Rembursavtale.....	11
Søknad om importremburs	11
Advisering av remburs.....	13
Ugjenkallelig remburs.....	13
Ubekreftet remburs.....	13
Bekreftet remburs	14
Spesielle remburser	14
Gyldighetsfrister for remburser	15
Frist for datering av transportdokumenter	15
Avvisning av dokumenter	15
De vanligste feil ved dokumentene.....	16
Speditøren og remburs.....	16
Eksport.....	20

Innledning

Enhver handel krever minst to parter - en selger og en kjøper. Deres rettigheter og plikter er vanligvis fastlagt i nasjonale lover. Det første utkastet til en internasjonal kjøpslov forelå i slutten av 1930-årene, og etter den andre verdenskrig ble arbeidet gjenopptatt. 1. juli 1964 ble det i Haag vedtatt en konvensjon om innføring av en ensartet lov om internasjonale løsørekjøp; Uniform Law on International Sales of Goods. Samme dag ble det også vedtatt en ensartet lov om inngåelse av avtaler om internasjonale løsørekjøp; Uniform Law on the Formation of International Sales of Goods. Begge konvensjonene trådte i kraft i 1972.

Disse kjøpslovene ble ikke så godt mottatt som ventet, og konvensjonene er nå bare tiltrådt av noen få land.

UNCITRAL; De forente nasjoners kommisjon for internasjonale kjøpslover, igangsatte i løpet av 70-årene nye forhandlinger om en konvensjon om internasjonale løsørekjøp. Dette resulterte i en konvensjon som ble vedtatt i Wien den 11. april 1980; The United Nations Convention on Contracts for the International Sales of Goods. Konvensjonen trådte i kraft 1. januar 1988, ett år etter at de første 11 landene hadde undertegnet sine tiltredelseserklæringer.

FN-konvensjonen består av fire hoveddeler. Første del inneholder regler og alminnelige bestemmelser om lovens anvendelsesområde. Del to inneholder regler om slutning av avtaler, om kjøp og omhandler stort sett de samme forhold som 1. kapittel i de nordiske avtalelover. De nordiske land har derfor bestemt at de ikke skal anvende konvensjonens del to. Del tre regulerer kjøpets rettsvirkninger, og del fire inneholder bestemmelser om konvensjonens ratifikasjon og ikrafttredelse, samt de forbehold som de tiltredende land kan ta, med hensyn til anvendelse av konvensjonen.

Kjøpsloven

Den norske kjøpsloven; Lov av 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp, med virkning fra 1. januar 1989, erstatter den tidligere Lov om kjøb av 24. mai 1907, og er tilnærmet identisk med kjøpslovene i Sverige, Danmark, Finland og Island.

Nordiske kjøpslover

Kjøpsloven har særregler om internasjonale kjøp. Disse særregler gjelder ikke for nordiske kjøp, det vil si kjøp der partene har forretningssted i to forskjellige nordiske land. Det vil med andre ord si at for nordiske kjøp gjelder de nasjonale kjøpslover. I og med at de er omtrent like, og som oftest tolkes likt i de nordiske land, er det av mindre betydning for utfallet hvilken lov som blir anvendt.

I mangel av annen avtale, reguleres dette av reglene om internasjonal privatrett.

De nordiske kjøpslover er hovedsakelig formet etter FN-konvensjonen om internasjonale løsørekjøp, som er tiltrådt av Norge fra 1. august 1989, av Sverige og Finland fra 1. januar 1989 og av Danmark fra 1. mars 1990.

Kjøpsloven kan fravikes ved avtaler, etablert praksis, handelsbruk eller ved annen sedvane som må anses bindende mellom partene. Forbrukerkjøp er regulert i egen lov; Lov om forbrukerkjøp av 1. juli 2002 (forbrukerkjøpsloven).

Det følger av § 3 at det ikke kan gjøres avtaler som er ugunstigere for kjøperen enn det som følger av lovens bestemmelser.

Fortolkninger

Lover er ikke alltid utvetydige. Mye blir overlatt til fortolkninger og sedvaner som har utviklet seg gjennom tidene. Kjøpslovens internasjonale del har i § 89 en regel om fortolkning:

- En parts utsagn eller handlemåte tolkes i samsvar med hans mening når den annen part forsto, eller måtte forstå, hva meningen var. Ellers legger en til grunn den forståelse en fornuftig person, i samme stilling som den annen part, rimeligvis ville ha hatt under tilsvarende forhold.
- Når en skal fastlegge meningen eller forståelsen etter første ledd, tas det omsyn til alle relevante forhold i saken, så som forhandlingene, den praksis partene har fulgt seg i mellom og partenes senere handlemåte.

Kjøpslovens internasjonale del fastslår at spørsmål som FN-konvensjonen ikke løser, skal avgjøres i samsvar med de prinsipper konvensjonen bygger på, eller forøvrig i samsvar med det lands lover som skal legges til grunn etter reglene om internasjonal privatrett, jfr. lov av 3. april 1964 nr. 1 om mellomfolkeleg-privatrettslege reglar for lausøyrekjøp. Loven sier bl.a. at kjøpet står under rettsreglene i det land kjøper og selger har avtalt med rene ord.

Er det ikke gjort slik avtale, står kjøpet under rettsreglene i det land der selger hadde bosted da han tok imot bestillingen. Tok selger eller hans representant imot bestillingen på et forretningssted i et annet land, gjelder dette landets rettsregler. Dersom selger eller hans representant tok imot bestillingen der kjøper hadde sitt bosted eller på det forretningssted som bestillingen kom fra, står kjøpet under rettsreglene i det landet.

Kjøpsavtalen

Når kjøper og selger forhandler seg frem til en avtale, er det viktig at avtalen også inneholder klare bestemmelser om betalingsbetingelsene.

INCOTERMS; de internasjonale klausuler for leveringsbetingelser, inneholder også bestemmelser om betaling av kjøpesummen. For hver av de 11 klausulene i INCOTERMS 2010, har punkt B1: betaling av kjøpesummen, følgende ordlyd: Kjøperen skal betale kjøpesummen som fastsatt i kjøpsavtalen.

Kjøpslovens § 10 om selgers tilbakeholdsrett lyder som følger:

Har ikke selgeren gitt kreditt eller henstand med betalingen, plikter han ikke ved å overgi tingen, overlevere dokument eller på annen måte å overføre rådigheten over tingen uten at kjøpesummen betales samtidig.

Skal selgeren sende tingen til et annet sted (sendekjøp), kan han likevel ikke la være å sende den, men han kan hindre at kjøperen får rådigheten før kjøpesummen betales.

I kjøpslovens §§ 48 og 49 finnes bl.a. følgende bestemmelser om kjøpesummens betaling:

Kjøpesummen skal betales på selgerens forretningssted (evt. bosted). Dersom betaling skal skje mot overlevering av tingen eller dokument, skal det gjøres på det sted overleveringen skjer. Plikten til å betale kjøpesummen omfatter også plikt etter avtalen til å akseptere veksel, stille remburs, bankgaranti eller annen sikkerhet samt å treffe andre tiltak for å få betalt kjøpesummen.

Følger ikke betalingstiden av avtalen, skal kjøperen betale når selgeren krever det, men ikke før tingen er overlevert kjøperen eller stilt til hans rådighet i samsvar med avtalen og loven.

Før kjøperen betaler har han likevel rett til å få undersøkt tingen på vanlig måte, når dette ikke er uforenlig med den avtalte fremgangsmåte for levering og betaling av kjøpesummen.

Dersom det brukes konnossement ved transport av tingen til bestemmelsesstedet, eller transport frem til kjøper forøvrig skjer på slike vilkår at selger ikke kan rå over tingen etter betalingen, kan betaling kreves mot konnossement, fraktbrev eller annet bevis for at tingen blir transportert på slike vilkår. Dette gjelder selv om tingen ikke er kommet frem eller kjøper ikke har hatt anledning til å undersøke den.

Utleveringsforbehold

Med utleveringsforbehold menes at mottaker ikke får varen utlevert før spesielle betingelser er oppfylt. Disse betingelsene har normalt sammenheng med betaling av kjøpesummen. Det kan være utlevering mot originalkonnossement, mot originale speditørdokumenter som FBL eller FCT, mot aksept, valutasjekk, bankgaranti eller mot bekreftelse fra valutabank om at kjøpesummen er overført til selgers bankkonto.

Betalingsbetingelsene

Kjøpsavtalen bør inneholde bestemmelser om når, hvor og på hvilken måte varen skal betales. Der kjøper og selger er ukjente for hverandre, eller kjøpers finansielle situasjon er usikker, eller fremskaffelsen av varen medfører store utlegg for selger, kan hel - eller delvis forskuddsbetaling avtales. Dette krever at kjøper har den nødvendige tillit til selger.

Dersom kjøper er kjent, og selger har nødvendig tillit til kjøper, er det vanlig at det gis kreditt med en bestemt betalingsfrist, for eksempel betaling pr. 30, 90 eller 180 dager, her kalt kredittsalg i åpen regning.

Betalingsbetingelser som vanligvis ikke medfører utleveringsforbehold i forbindelse med betaling av kjøpesummen:

- Forskuddsbetaling
- Kredittsalg i åpen regning

Mellom disse ytterpunktene finnes forskjellige betalingsbetingelser som gir både kjøper og selger varierende grad av trygghet:

- Etterkrav - kontant ved mottagelse – COD / Cash on delivery
- Kontant mot dokumenter – CAD / Cash against documents =
- DAP / Documents against payment (må ikke forveksles med leveringsbetingelsen DAP-Incoterms 2010)
- Remburs - L/C - Letter of credit = D/C – Documentary credit

Innenfor de betalingsbetingelsene som her er nevnt, forekommer det ofte mange variasjoner, også med valutasjekker, veksler, aksepter, bankbekreftelser eller bankgarantier i stedet for kontant betaling.

Det er i alle tilfeller viktig at speditøren får nødvendige instruksjoner om betalingsbetingelsene, slik at transporten og dokumentene styres riktig.

Forskuddsbetaling

Forskuddsbetaling er den sikreste betalingsformen for selger som da ikke behøver å ta stilling til kjøpers finansielle situasjon forøvrig.

Ved større bestillinger kan det også avtales at f. eks. en tredjedel av kjøpesummen betales ved avtalens inngåelse, en tredjedel ved levering og en tredjedel på et avtalt tidspunkt etter mottakelse av varen.

Den internasjonale konkurransen har imidlertid ført til at det har blitt vanskeligere for selger å kreve forskuddsbetaling. I stedet må selger utsette betalingstidspunktet til varen er levert eller kommet frem til mottaker, eller gi kreditt og akseptere den risiko som det medfører.

Kreditt

Kreditt er den mest anvendte betalingsformen ved sendekjøp, i alle fall ved salg til kjente markeder. I de fleste tilfeller har selger hatt forretninger med kjøper tidligere og stoler på at kjøpesummen betales ved forfall. I nye forretningsforhold kan selger innhente kredittopplysninger gjennom anerkjente kredittinstitusjoner og legge disse til grunn ved bedømmelsen av kjøpers kredittverdighet.

Er kjøper innrømmet kreditt, leverer selger varen og sender faktura. Kjøper kan bestille en valutasjekk i sin bank ved forfall, og sender eller får denne sendt til selger. Betaling skjer imidlertid hyppigst via direkte overførsel til selgers bankkonto (swiftoverførsel) e.l.

Risikoen som denne betalingsformen kan påføre selger, er at kjøper ikke overholder betalingsfristen eller unnlater å betale. Dersom kjøper ikke er insolvent, kan selger, ved å saksøke kjøper for avtalebrudd, kreve at kjøper betaler kjøpesummen. Dette kan selger også gjøre om kjøper unnlater å betale ved forfall, dersom forsendelsen skades eller går tapt etter det tidspunkt varen er levert etter kjøpsavtalen, og risikoen for varen dermed er gått over på kjøper. Dersom kjøper går konkurs eller konstateres insolvent, kan kredittselger unnlate å sende varen. Er varen sendt, kan selger hindre utlevering inntil betryggende garanti er stillet for betaling av kjøpesummen.

Er varen kommet i kjøpers eller hans representants besittelse, vil normalt ikke selger kunne kreve varen tilbakelevert, selv om varen ikke betales til rett tid. FN-konvensjonens artikkel 81, 2. ledd, gir likevel selger anledning til å kreve varen tilbake dersom dette er forenlig med de nasjonale regelverk om eiendomsretten til varen. I bl.a., de nordiske land, Tyskland og de angloamerikanske land har kredittselger ingen rett til å kreve varen utlevert etter at den er kommet i kjøpers besittelse.

Ønsker selger å redusere risikoen for manglende betaling, kan det avtales at kjøper må overlevere en veksel eller tratte før godset stilles til disposisjon. Det medfører at betalingsbetingelsen medfører utleveringsforbehold og faller inn under etterkravsbegrepet.

Ønsker selger ikke å bære den risiko som et kredittsalg medfører, må det avtales en betalingsbetingelse som medfører betalingskontroll innen varen utleveres eller stilles til mottakers disposisjon. Det kan være etterkrav mot dokumenter eller remburs.

Etterkrav/ Cod

Ved etterkravsforsendelser (COD - cash on delivery), gir selger sin speditør oppdrag om å oppkreve kjøpesummen i form av banksjekk utstedt til selger, eller en bankbekreftelse på at kjøpesummen er ugenkallelig overført til selgers konto.

Personlige sjekker er intet verdt dersom det ikke er dekning på konto. Personlige sjekker og, i visse tilfeller, banksjekker kan tilbakekalles innen konto er belastet, og gir derfor ingen fullstendig sikkerhet før beløpet er på selgers konto.

Etterkravsforsendelser kan også adresseres direkte til en bank på mottakerstedet dersom denne banken aksepterer å oppkreve kjøpesummen før varene stilles til kjøpers disposisjon.

Oppkreving av kontante beløp i internasjonal handel frarådes, idet beløpet lett kan tapes ved insolvens eller konkurs blant de parter som håndterer pengene. Overførsel av oppkrevd kontantbeløp kan være underlagt særlige restriksjoner eller være uforenlig med enkelte lands nasjonale valutabestemmelser.

Etterkrav behøver ikke bare være betinget av kontantsalg. Det kan bestå av oppkreving av bankgaranti, veksel eller aksept, for å redusere risikoen for manglende betaling av kjøpesummen ved kredittsalg.

En speditør som påtar seg et etterkravoppdrag, må påse at forsendelsen blir sendt til mottakerstedet gjennom en betrodd utleveringsagent som skal ha skriftlige instruksjoner om hva som skal oppkreves.

Går varen med bil, skal utleveringsforbeholdet føres inn i CMR-fraktbrevet dersom det ønskes at fraktførers agent på mottakerstedet skal forestå oppkrevingen. I egen trafikk er dette gjerne tilfelle, men sendes varen i en annens trafikk, og avsenderspeditør ønsker at oppkrevingen skal besørges av sin egen agent på mottakerstedet, må forsendelsen adresseres til egen agent som mottaker. Utleveringsforbeholdet skal da ikke føres inn i det CMR-fraktbrevet som leveres til transportør.

Instruksjoner om utleveringsforbeholdet skal sendes til egen agent som separat instruks. Benyttes eget, overliggende CMR-fraktbrev, skal forbeholdet føres inn der, og kopi sendes til egen agent. Dette kan også gjøres i bordereau, en godsliste eller lignende som ofte sendes til agenten pr. telex, telefax eller via EDI.

Kopi av instruksjonene sendes også sammen med øvrige dokumenter som fakturakopier, varesertifikater etc., enten med bilen i lukket konvolutt, adressert til egen agent, eller med ekspress/kurerpost, avhengig av transporttiden.

Går varen med fly, er prosedyren omtrent den samme. Det benyttes flyfraktbrev i stedet for bilfraktbrev, og forsendelsen må alltid adresseres til en speditør på mottakerstedet som gis nødvendige instruksjoner om hva som skal oppkreves.

Forsendelser med etterkrav er som regel forsendelser som sendes med bil, bane, fly, post eller andre transportformer hvor varen normalt leveres ut til mottaker uten at original av fraktbrevet skal innleveres.

Forsendelser med kontant etterkrav kan sendes gjennom postverket til en del land, men det er varierende begrensninger for etterkravsbeløpets størrelse.

Selgers risiko ved etterkravsforsendelser er at mottaker angrer og ikke innløser forsendelsen, eller er blitt betalingsudyktig. Varen blir ikke utlevert til mottaker, men det er ikke alltid at det finnes en annen kjøper på det sted varene ligger, og selger blir påført omkostninger, enten ved at varen må sendes et annet sted, eller må sendes tilbake.

Dersom varen er av begrenset holdbarhet, spesiallaget og/eller tungt omsettelig, kan selger risikere at den må kasseres.

Dersom risikoen for varen har gått over på kjøper under transporten, og varen er skadet eller gått tapt uten transportforsikring, hjelper det lite at den ikke er utlevert til kjøper hvis denne er konkurs og det ikke er dekning i boet, og erstatningen fra transportør ikke dekker kjøpesummen.

Mot dokumenter/ Cad

Risikoen ved etterkravsforsendelser for utlevering mot ugyldige kvitteringer, sjekker som kan tilbakekalles eller veksler/aksepter med formelle feil som ikke er lette å oppdage selv for kyndige bankfolk, kan reduseres ved å benytte en betalingsbetingelse der utlevering av varen skjer mot et dokument som ikke kommer i kjøpers besittelse før kjøpesummen er betalt i en bank, eller en bank går god for at betaling er sikret på en måte som er i henhold til kjøpsavtalen.

Det skiller her mellom kredittsalg mot dokumenter (DAA - dokumenter mot aksept/ documents against acceptance) og kontantsalg mot dokumenter (DAP - dokumenter mot betaling/ documents against payment). I begge tilfeller går dokumentene gjennom bank, slik at kjøper må løse dem ut i en bank, normalt på kjøpers hjemsted.

For speditører, transportører og utleveringsagenter, er det ingen forskjell på rutineene ved de to alternativene, og begge betegnes normalt som CAD eller "mot dokumenter".

Dokumenter som kan anvendes under betalingsbetingelsen mot dokumenter, er transportdokumenter som må innleveres på utleveringsstedet og som gir den rettmessige innehaver av dokumentet råderetten over varene.

Ved ordinære sjøforsendelser er dette linjekonnossementet og ved andre transportformer kan det være NVOCC- konnossementer (Non Vessel Operating Common Carrier's Bill of Lading), FIATA-dokumentene FBL (FIATA Combined Transport Bill of Lading) eller FCT (Forwarders Certificate of Transport).

FIATA- dokumentet FCR (Forwarders Certificate of Receipt), også kalt speditørkvittering, skal normalt ikke innleveres på mottakerstedet og anbefales derfor ikke brukt under ordinære CAD- betingelser. Dette dokument benyttes mest ved transaksjoner, der det skjer en handel før varene sendes fra avsenderstedet, og det er ønsket at leverandør avskjæres fra å stoppe eller omdirigere forsendelsen.

Ved bruk av linjekonnossementer, er det linjens agent på utleveringsstedet som skal påse at originalkonnossementet innleveres før varen stilles til disposisjon.

Det anbefales at konnossementene alltid utstedes til ordre, enten til ordre av avskiper eller til ordre av bank, avhengig av hva oppdragsgiver eller avskiper gir instruks om.

Dette er særlig viktig ved forsendelser til land som praktiserer at varen utleveres til den som er anført som mottaker, uten at det presenteres en original av konnossementet, dersom dette ikke er et ordrekonnossement.

Brukes det NVOCC- konnossementer eller FIATA- dokumenter, må utsteder ha en betrodd agent på utleveringsstedet som påtar seg å holde tilbake varene til originaldokumentene er innlevert av mottaker. I disse tilfellene vil det alltid være underliggende transportdokumenter som dekker transporten frem til utleveringsagenten.

Det er viktig at disse dokumentene er utstedt slik at det bare er denne utleveringsagenten som får råderetten over varene. Dokumentgangen under CAD- betingelser ved bruk av NVOCC eller FIATA-dokumenter er vist under.

Oversikt over dokumentgang og vareflyt ved bruk av f. eks. FIATA FBL:

FBL	=	FIATA Forwarders Bill of Lading
CMR	=	Internasjonalt bilfraktbrev
B/L	=	Bill of lading/konnossement
W/B	=	Waybill/ikke omsettelig sjøfraktbrev
CIM	=	Internasjonalt jernbanefraktbrev
AWB	=	Flyfraktbrev

Selgers risiko ved CAD- betingelser er stort sett de samme som ved kontant etterkrav, kjøper kan selvfølgelig unnlate å innløse dokumentene i banken. Selger kan også her saksøke kjøper for brudd på avtalen, men det kan ofte bli en lang og dyr prosess. Risikoen er også stor for at varen skades eller ødelegges mens banken prøver å få kjøper til å betale.

Kjøpers risiko er at han som oftest ikke har anledning til å kontrollere varenes tilstand og beskaffenhet før dokumentene innløses.

Remburs

Remburs, L/C - Letter of Credit / D/C - Documentary Credit, er en oppgjørsform hvor en eller flere banker, på vegne av kjøper, garanterer for betaling når selger presenterer dokumenter, i full overensstemmelse med rembursbetingelsene (disse tar utgangspunkt i avtale/kontrakt mellom kjøper og selger).

Beslektede oppgjørsmetoder eksisterte allerede i romertiden, og fra omkring år 1800 har remburs hatt en form som i grunnprinsippene ikke skiller seg særlig fra den form den har i dag. På grunn av at forskjellige land hadde avvikende handelsregler, utviklet det seg i tidens løp et behov for internasjonale fellesregler for remburs.

Det Internasjonale Handelskammer har utarbeidet internasjonale regler for remburs. De første reglene kom i 1933, og er senere revidert en rekke ganger, bl.a. i 1962, 1974, 1983 og i 1993. Gjeldende versjon, Fellesregler for remburs av 2007, Det internasjonale Handelskammers publikasjon Nr.600, trådte i kraft fra 1.7.2007.

Den engelske tittelen er Uniform Customs and Practice for Documentary Credits (2007 Revision) ICC Publication No. 600 (som regel referert til som UCP 600).

Revisjonen av de internasjonale rembursreglene i 1983 og 1993 kom bl.a. av endrede transportdokumentrutiner og Det internasjonale Handelskammers revisjon av INCOTERMS i 1990.

De nye rembursreglene, UCP 600, inneholder færre artikler, er omstrukturert og holdt i et noe enklere språk slik at bl.a. bankenes ansvar og forpliktelser i større grad har blitt klargjort. Innspill fra transportindustrien og forsikringsnæringen og internasjonal rettspraksis er også blitt vektlagt. I UCP 600 er også medtatt, som et supplement, 12 artikler som omhandler elektronisk presentasjon av dokumenter. (Raskere dokumentflyt gir raskere pengeflyt.)

Standby Letters of Credit - (SLC)

Disse, som ble begynt brukt i USA (da amerikansk banklovgivning ikke tillater bankene å utstede ordinære garantier), omfattes av rembursreglene på linje med ordinære remburser. SLCs har som vilkår at betaling kun finner sted dersom en forpliktelse ikke innfris. En Standby Letter of Credit aktiveres derfor på samme måte som bankgaranti - kun når debitor/kjøper misligholder sin betalings- / kontraktsforpliktelse men til forskjell fra bankgaranti vil en SLC på samme måte som en remburs kreve presentasjon av dokument(er).

Nå anvendes Standby Letters of Credit i høy grad globalt også som sikkerhetsstillelse for finansielle forpliktelser og for oppfyllelse av kontraktsforpliktelser Bl.a. av den grunn ble egne regler utarbeidet, International Standby Practices (ISP98). Disse trådte i kraft 1.1.1999.

"Ordinære" remburser

Sammenlignet med andre betalingsbetingelser, er remburs den betalingsform som gir størst sikkerhet for både selger og kjøper, når man ser bort fra forskuddsbetaling og rent kredittsalg.

Selger er sikret at betaling vil finne sted dersom de dokumenter som er nevnt i rembursens tekst innleveres i banken innen fastsatt frist, og dessuten er helt i overensstemmelse med alle rembursens øvrige betingelser.

For selger er det en risiko for at en av de involverte banker skulle gå konkurs, eller at det kan bryte ut krig eller dukke opp andre hindringer som gjør at valuta ikke kan hentes ut av kjøpslandet.

Kjøper er sikret at selger kun får betaling dersom varen er sendt til rett tid på den måte som er beskrevet og at de innleverte dokumenter tilsynelatende stemmer helt overens med beskrivelsen i rembursens tekst.

Kjøper har derimot ingen garanti for at varen vil bli sendt dersom selger ikke oppfyller avtalen om å levere, men da vil heller ikke selger motta noen betaling. Selger vil også kunne motta betaling mens varen er underveis til kjøper, og ved bruk av forskuddsremburser vil selger kunne motta betaling som kan anvendes til produksjon eller til å betale den egentlige leverandør hvis selger sitter som mellommann. Remburs benyttes gjerne når et forretningsforhold innledes, særlig der kjøper er ukjent for selger eller er i et fjernt eller usikkert marked.

Separate transaksjoner

Remburser er separate transaksjoner, uavhengig av avtaler om kjøp og levering utover det som er spesielt inntatt i rembursens tekst. Bankene er på ingen måte berørt eller bundet av slike kontrakter, selv om rembursen inkluderer henvisning til slike kontrakter. I rembursstransaksjoner befatter bankene seg med dokumenter og ikke med varer, tjenester eller andre ytelser som dokumentene måtte vedrøre.

Partene i rembursforhold

Partene i de vanligste rembursforhold er følgende:

- A. Kjøper (Oppdragsgiver)
- B. Den utstedende bank (Normalt en bank på kjøperens hjemsted)
- C. Den adviserende bank (Normalt en bank på selgerens hjemsted)

D. Selger (Benefisiar)

I tillegg kan følgende betegnelser forekomme på de ovennevnte parter:

E. Den betalende bank (Normalt adviserende eller utstedende bank)

F. Den aksepterende bank (Normalt adviserende bank)

G. Den negosierende bank (Adviserende bank eller enhver bank)
(Negosiering = "forskuttering" av oppgjør til selger)

Rembursavtale

Når det i kjøpekontrakten er avtalt remburs, er det kjøper som skal anmode en bank, den utstedende bank, normalt sin egen bankforbindelse, om utstedelse av remburs (se figuren nedenfor):

Utstedelse av remburs

Anmodning om remburs (rembursoppdrag)

I denne anmodningen skal kjøper nevne alle dokumenter som han krever at selger skal innlevere, hvilken type remburs som ønskes, gyldighetsfrister, leveringsbetingelser, og andre betingelser av betydning for rembursens tekst. Eksempel på et formular for anmodning om remburs, kalt rembursoppdrag, er vist på sidene 17 og 18.

Utstedelse av remburs

Når utstedende bank har mottatt anmodning om remburs og godkjenner kjøper, enten ved at kjøper innbetaler rembursbeløpet, stiller sikkerhet til utstedende bank eller er bevilget kreditt, sender denne banken en rembursutstedelse til en bank på selgers hjemsted, den adviserende bank. Av rembursen skal det fremgå hvilken type remburs det dreier seg om og hvor betaling, aksept eller negosiering kan finne sted.

Rembursutstedelsen kan inneholde en oppfordring fra utstedende bank til adviserende bank om å bekrefte rembursen. Et eksempel på en rembursutstedelse er vist på side 19 til 21. Elektronisk dataoverføring av informasjon er godt utbredt i internasjonal bankvirksomhet og derfor utstedes alle rembursen i et spesielt SWIFT-format. Mulighetene for rask overføring av papirdokumenter ved ekspresspost eller kurerforsendelser er tilstede og særlig når akseptable systemer for EDI-overføring av bl.a. omsettelige originaldokumenter blir tatt i bruk vil dokumentflyten kunne foretas atskillig raskere.

Rembursen angir selvsagt en tidsfrist for å presentere dokumentene, slik det kreves. I tillegg er det stipulert en skipningsfrist og at dokumentene må presentere senest 21 dager etter skipningsdato angitt i konnossementet. Det vil være i benefisiarntens interesse å presentere dokumentene så fort som mulig etter at skipning har funnet sted – jo før får han betalt.

Søknad om importremburs

Standardbetingelser for åpning av remburs

Eksempler på remburskoder

Documentary credit
MESSAGE SENT FROM: BKTWHKHHA (SWIFT CODE)
BANK OF TAIWAN, HONG KONG BRAN FLOOR 4:
CENTRAL, HONG KONG
:27: SEQUENCE OF TOTAL
1/1
:40A: FORM OF DOCUMENTAR Y CREDIT
IRREVOCABLE
:20: DOCUMENTAR Y CREDIT NUMBER
XY123456
:31C: DATE OF ISSUE
080120
:40E: APPLICABLE RULES
UCPURR LATEST VERSION
:31D: DATE AND PLACE OF EXPIRY
080415 IN THE BENEFICIARY'S COUNTRY
:50: APPLICANT HAPPY BUYER GLAD STREET 12 HONG KONG
:59: BENEFICIARY CUSTO MER NORWEGIAN EXPORTER COMPANY AS 0123 FISKEBY
NORWAY
:32B: CURRENCY CODE, AMOUNT
USD100000,00
:39A: PERCENTAGE CREDIT AMOUNT TOLERAN CE
05/05
:41D: AVAILABLE WITH.....BY.....
ANY BANK
BY NEGOTIATION
:42C: DRAFTS AT ....
AT SIGHT FOR 100 PCT OF INVOICE VALUE DRAWN ON
:42A: DRAWEE
BKTWHKHH
BANK OF TAIWAN, HONG KONG BRANCH FLOOR 4:
CENTRAL, HONG KONG
:43P: PART IAL SHIPMENTS
NOT ALLOWED
:43T: TRANSSHIPMENT
ALLOWED
:44E: LOADING ON BOARD FROM.....
OSLO, NORWAY
:44F: PORT OF DISCHARGE
HONG KONG
:44C: LATEST DATE OF SHIPMENT
080407
:45A: DESCRIPTION OF GOODS AND/OR SERVICES 10 PACKAGES FINE GOODS FROM NORWAY DELIVERY TERM: CIF HONG KONG – INCOTERMS 2000
:46A: DOCUMENTS REQUIRED
+COMMERCIAL INVOICE IN 3 COPIES SIGNED BY BENEFICIARY.
+FULL SET OF CLEAN ON BOARD OCEAN BILL OF LADING PLUS ONE NON-NEGOTIABLE COPY CONSIGNED TO ORDER OF BANK OF TAIWAN
MARKED FREIGHT PREPAID AND NOTIFY APPLICANT WITH FULL ADDRESS.
+PACKING LIST IN 3 COPIES.
+MARINE INSURANCE POLICY OR CERTIFICATE IN NEGOTIABLE FORM SHOWING GOODS INSURED ACCORDING TO INSTITUTE CARGO CLAUSES A STATING
GOODS INSURED FROM WAREHOUSE TO WAREHOUSE.
+BENEFICIARY'S CERTIFICATE STATING THAT HEALTH CERTIFICATE, CERTIFICATE OF ORIGIN AND ONE SET OF NON-NEGOTIABLE OF L/C SPECIFIED DOCUMENTS
HAVE BEEN SENT TO APPLICANT BY COURIER WITHIN 14 DAYS AFTER SHIPMENT.
:47A: ADDITIONAL CONDITIONS
+5PCT MORE OR LESS IN QUANTITY AND CREDIT AMOUNT IS ACCEPTABLE.
+ALL DOCUMENTS EXCEPT B/L, HEALTH CERTIFICATE AND CERTIFICATE OF ORIGIN SHOWING THE L/C NO. AND P/O NO. 0123456.
+FORWARDER B/L IS ACCEPTABLE. +ALL DOCUMENTS EXCEPT DRAFT ISSUED BY A PARTY OTHER THAN BENEFICIARY ACCEPTABLE.
+ALL DRAFTS MUST BE MARKED DRAWN UNDER THIS CREDIT.
+A RESPECTIVE CHARGES OF USD 50 WILL BE IMPOSED ON EACH SET OF DOCUMENTS PRESENTED WITH DISCREPANCY(IES). WE SHALL DEDUCT THIS CHARGES
FROM THE PROCEEDS.
:71B: CHARGES
ALL BANKING CHARGES EXCEPT THIS LC OPENING CHARGES AND OUR PAYMENT COMMISSION ARE FOR ACCOUNT OF BENEFICIARY.
:48: PERIOD FOR PRESENTAT ION DOCUMENT(S) MUST BE PRESENTED FOR NEGOTIATION WITHIN 21 DAYS AFTER THE DATE OF SHIPMENT, BUT NOT LATER
THAN THE VALIDITY OF THIS CREDIT.
:49: CONFIRMAT ION INSTRUCTION
WITHOUT
:78: INSTRUCTION TO THE PA YING/ACCEPTING/NEGOTIAT ING BANK
+THE AMOUNT OF EACH DRAWING MUST BE ENDORSED ON THE REVERSE HEREOF.
+ALL DOCUMENTS MUST BE SENT IN ONE LOT TO: BANK OF TAIWAN, HONG KONG BRANCH

4/F, NINE QUEEN'S ROAD CENTRAL, HONG KONG.

+WE HEREBY ENGAGE THAT DRAFTS DRAWN IN CONFORMITY WITH THE TERMS OF THIS CREDIT WILL BE DULY HONORED ON PRESENTATION.

:57D: "ADVISE THROUGH" BANK

MINIBANKEN ASA FISKEBY NORWAY

Advisering av remburs

Når adviserende bank har mottatt rembursutstedelse fra utstedende bank, går den gjennom rembursen og avgjør hvilken type remburs som skal adviseres selger. Om banken er anmodet om det, avgjøre den om den vil tilføye sin bekreftelse.

Adviserende bank vil normalt ikke gjennomgå rembursens øvrige innhold, idet dette ikke kan vurderes uten at bakgrunnen for handelen kjennes.

Adviserende bank oppfordrer som oftest selger om straks å gå nøye gjennom alle rembursens betingelser for å kontrollere at den er i overensstemmelse med den inngåtte kjøpsavtale, eller om den inneholder betingelser selger ikke kan oppfylle og som ikke har vært nevnt i avtalen, og om den gir selger den sikkerhet som ønskes.

Hvis rembursen inneholder betingelser som selger (benefisianten) ikke kan godta, eller som ikke kan oppfylles av andre årsaker, bør selger omgående henvende seg til kjøper for å få denne til å anmode utstedende bank om å foreta endringer i rembursens tekst.

Ugjenkallelig remburs

En ugjenkallelig remburs (Irrevocable Letter of Credit) utgjør et bindende tilsagn fra utstedende bank, under forutsetning av at de fastsatte dokumenter er presentert i tide og at rembursens øvrige vilkår er oppfylt, om å honorere, som i hovedsak innebærer;

- å betale avista hvis rembursen foreskriver avistabetaling (betalings-/kontantr remburs)
- å påta seg forpliktelse om betaling på et senere tidspunkt og betale på forfall hvis rembursen foreskriver betaling på et senere tidspunkt
- å akseptere en veksel/tratte trukket av benefisianten og betale på forfall hvis rembursen foreskriver aksept

Et slikt tilsagn kan ikke endres eller tilbakekalles uten samtykke fra de impliserte parter; utstedende bank, bekreftende bank (kun dersom rembursen er bekreftet) og benefisianten.

Inntil det nye rembursregelverket kom i 2007, var det også noe som het gjenkallelig remburs. Dette er nå fjernet fra regelverket – slik at i dag opereres det kun med ugjenkallelige remburs.

Ubekreftet remburs

En remburs kan være bekreftet eller ubekreftet. Ved ubekreftet remburs påtar adviserende bank seg ingen selvstendig forpliktelse til å betale ved presentasjon av dokumenter eller på et senere tidspunkt. Adviserende bank påtar seg ikke å akseptere tratter eller forpliktelse til å være ansvarlig for at tratter aksepteres og betales ved forfall.

Ved betalingsremburs vil oppgjør normalt finne sted uten regress, mens ved negosieringsremburs vil negosierende bank kun diskontere tratten med regress overfor benefisianten.

Riktignok foreligger det, ved ugjenkallelig remburs, et bindende tilsagn fra utstedende bank om å innfri alle forpliktelser. Dersom rembursen imidlertid er ubekreftet, og utstedende bank er konkurs

eller har innstilt sine utbetalinger som følge av krig, borgerkrig eller av andre årsaker, vil adviserende bank kunne avslå å honorere de dokumenter som presenteres under en ubekreftet remburs.

For en norsk eksportør betyr en ubekreftet remburs at han har en remburs som kun er garantert av en utenlandsk bank som kan være helt ukjent for ham, og gjerne høre hjemme i en fjern eller urolig del av verden.

Bekreftet remburs

Adviserende bank kan bekrefte en remburs, men kun etter oppfordring fra utstedende bank, og bare når rembursen er ugjenkallelig fra utstedende banks side. (Er adviserende bank ikke villig til dette, skal den umiddelbart underrette utstedende bank og den kan advisere rembursen uten å tilføye sin bekreftelse.)

Når adviserende bank har bekreftet rembursen, medfører dette et bindende tilsagn fra denne bank (bekreftende bank), i tillegg til utstedende bank om å betale, eller at betaling vil finne sted, eventuelt på et senere tidspunkt om rembursen foreskriver slik betaling, eller:

- hvis rembursen foreskriver aksept, akseptere tratter trukket av benefisianten dersom rembursen fastsetter at de skal trekkes på bekreftende bank
- hvis rembursen foreskriver negosiering, negosiere uten regress tratter trukket av benefisianten, ved sikt eller senere, på utstedende bank

Tilsagnene kan verken endres eller annulleres uten samtykke fra utstedende bank, benefisianten og bekreftende bank selv.

For selger (benefisianten) er denne form for remburs, ugjenkallelig bekreftet remburs, den som gir absolutt best trygghet. Betaling er garantert av en bank på selgeres hjemsted, og betalingen vil komme selv om kjøper eller utstedende bank går konkurs eller det bryter ut tilstander som gjør at det ikke er mulig for bekreftende bank å få oppgjør fra utstedende bank.

Sammendrag av remburstyper:

- Ugjenkallelig ubekreftet remburs
- Ugjenkallelig bekreftet remburs

Spesielle remburser

Gjentagende remburs (Revolving Credit) er en rembursform som enten er verdiperiodisk eller tidsperiodisk, og kan gjelde enten for et bestemt beløp hver periode, eller for et bestemt beløp for hver forsendelse, inntil en total beløpsgrense er nådd.

Forskuddsremburs (Red Clause Credit) er en rembursform som tillater at adviserende eller bekreftende bank utbetaler et avtalt beløp på forskudd, slik at selger kan kjøpe inn varer fra en underleverandør og betale før varen sendes. Betegnelsen Red Clause Credit kommer av at disse rembursene, på grunn av sin natur, opprinnelig ble skrevet med rødt blekk.

Overdragbar remburs (Transferable Credit) er en remburs som muliggjør direkte utbetaling til en underleverandør, som ved overdragelsen trer inn som annen benefisiant, og fakturaen fra underleverandøren deretter byttes med første benefisiants (selgers) faktura. Dette gjør at selger kun kan trekke sin fortjeneste dvs. differansen mellom de to fakturaer.

Dobbeltremburs (Back-to-Back Credit) er en betalingsmåte som, i motsetning til overdragbar remburs, består av to separate remburser.

Den ene rembursen skal tjene som "sikkerhet" for den andre, og gjøre det mulig for en mellommann å få utbetalt differansen i de to rembursbeløp. Det er her av stor betydning at betingelsene i de to rembursene stemmer overens, slik at de dokumentene som kan aksepteres under den ene rembursen, også tilfredsstillende vilkårene i den andre rembursen. Grunnkravet er at den som er benefisiar i den første rembursen, skal være oppdragsgiver i den andre.

Gyldighetsfrister for remburser

Alle remburser må angi en siste dato for presentasjon av dokumenter i bank, og om dette gjelder i adviserende bank, en hvilken som helst bank eller i utstedende bank, selv om en siste frist for datering av transportdokumentene er angitt.

Faller denne siste dagen for presentasjon (rembursens utløpsdato) på en dag banken normalt holder stengt, forlenges gyldigheten til første virkedag etter denne datoen, med mindre stengningen skyldes force majeure, krig, streik e.l. En bank er ikke forpliktet til å akseptere presentasjon av dokumenter utenfor sin ordinære åpningstid.

Frist for datering av transportdokumenter

Er det angitt en siste dato for forsendelse, mottak eller levering ombord, vil fristen ikke forlenges, selv om denne datoen faller på en helligdag, offentlig høytidsdag eller en annen dag hvor slik virksomhet ikke finner sted.

Er det ikke angitt noen siste dato for avsendelse, vil bankene ikke akseptere et transportdokument som presenteres senere enn 21 dager etter den dagen det er datert.

Avvisning av dokumenter

En bank kan ikke avvise dokumentene dersom den ikke kan påvise at det er uoverensstemmelse mellom dokumentene og de betingelser som er oppført i rembursen.

For å tilstrebe lik praksis m.h.t. gjennomgang av dokumenter i bankene har ICC publisert International Standard Banking Practice 2007 Revision for UCP 600 (ISBP). Dersom en bank finner feil eller uregelmessighet ved noen av de dokumentene som presenteres under en remburs, vil dokumentene bli avvist og i enkelte tilfelle returnert til benefisianten. Banken kan også ta forbehold om at den utstedende bank likevel vil godkjenne dokumentene som de er presentert.

Blir dokumentene avvist, må benefisianten, dersom tidsfristene tillater det, gjøre det som kan gjøres for enten å skifte ut de dokumentene som ikke kan godtas, eller få dokumentene korrigert og eventuelle rettelser attestert før de blir presentert på nytt. Et annet alternativ er å prøve å få kjøper til å få gjennomført de endringer som måtte være nødvendige i rembursens tekst, dersom dette kan avhjelpe situasjonen. Hvis heller ikke dette lykkes, må hele kjøpsavtalen tas opp til vurdering av selger.

Dersom kjøper ønsker å heve kjøpet og kreve erstatning, vil utstedende bank finkjemme dokumentene for å sikre seg hvis kjøper er gått konkurs, ved å avvise dokumentene så den ikke blir forpliktet til å betale. Dersom selger ikke tviler på kjøpers betalingsevne, er en siste løsning å la forsendelsen gå, glemme rembursen, og prøve å oppkreve betaling av kjøper på annen måte. Dette kan eventuelt gjøres ved å tillate kjøper å inspisere varen på mottakerstedet og håpe han er villig til å betale før varen stilles til hans disposisjon.

De vanligste feil ved dokumentene

Her er de feil som vanligvis påvises når dokumenter presenteres under remburs:

- a) Transportdokumentene er ikke "rene" men påført anmerkninger
- b) Det er brukt feil transportdokument
- c) Dokumentene mangler "ombordpåtegning", der det forlanges
- d) Påtegninger eller endringer er ikke attestert
- e) Transportdokumentene er utstedt til feil part
- f) Fraktbeløp i transportdokumentet avviker fra det fakturerte
- g) Ordrekonnossement er ikke endossert eller det er feilendossert
- h) Siste dato for forsendelse/mottakelse er overskredet
- i) Transportdokumentene er presentert for sent etter utstedelsesdato
- j) Varebeskrivelse er ikke i overensstemmelse med rembursteksten
- k) Spesielle anmerkninger/bekreftelser er utelatt i faktura
- l) Forsikringsdokumentet angir feil valuta
- m) Forsikringstiden er ikke påbegynt ved forsendelse/mottak
- n) Forsikringen dekker ikke den risiko som rembursen krever
- o) Forsikringsdokumentet oppnevner feil part som berettiget
- p) Det er manglende dokumenter, lisenser, sertifikater etc.
- q) Det er manglende signatur på faktura eller andre dokumenter
- r) Veksel/tratte er trukket på feil part
- s) Manglende overensstemmelse mellom de presenterte dokumenter
- t) Det er avvik fra rembursens beløpsgrenser eller mengdeangivelser
- u) Rembursens gyldighetsfrist utløper før presentasjon av dokumenter

Speditøren og remburs

Speditøren kommer dessverre alt for ofte i befatning med remburs på et tidspunkt da rembursen allerede er åpnet og advisert selger. Det kan i mange tilfeller vise seg at rembursen inneholder betingelser som det i virkeligheten ikke er mulig å oppfylle. Speditøren må i alle rembursforretninger sikre seg en kopi av rembursens tekst.

Det er viktig å få selger oppmerksom på betingelser som må forandres. Det kan dreie seg om at planlagt transportmåte ikke kan la seg gjennomføre, at det ikke finnes transportmuligheter innenfor de tidsfrister som er anført eller at oppgitte avsender- eller lossehavner ikke anløpes av rederiene.

Det må også undersøkes om de avtalte leveringsbetingelser lar seg forene med valg av transportmiddel eller transportvei. Ved utstedelse av transportdokumenter er det nødvendig at alle detaljer stemmer overens med rembursens tekst, at det velges riktige formularer og at alle dokumenter som krever signert attestasjon eller underskrift, viser dette.

Forlanger rembursen en transportmåte der transportdokumentet ikke er omsettelig, men har en såkalt sperrefunksjon, er det viktig at det eksemplar av dokumentsettet som denne funksjonen er knyttet til, er det dokument som leveres til banken.

Brukes FIATA FBL eller FCT, må speditøren passe på at sendingen ikke blir sendt direkte til kjøper, men dirigeres via en betrodd utleveringsagent på mottakerstedet som ikke utleverer varen før originaldokumentet er innlevert.

Et ønskemål er at alle importører og eksportører kontakter sin speditør eller sin egen spedisjonsavdeling før de avtaler betingelser som angår transporttekniske og dokumenttekniske spørsmål når betalingsformen er remburs.

Hvordan forholder speditøren seg til de avtalte betalingsbetingelsene mellom kjøper og selger?

Det bør avtales betalingsbetingelser i alle avtaler og kontrakter. Vi skal her se litt nærmere på hvordan speditøren skal forholde seg til betalingsbetingelsene som er avtalt mellom kjøper og selger. Men husk også at speditøren - i sine avtaler med oppdragsgiver - bør avtale klare betalingsbetingelser.

Ifølge NSAB skal oppdragsgiver instruere speditøren om eventuelle spesielle krav denne måtte ha for oppdraget. Dette kan blant annet være instruks om at:

- godset ikke skal utleveres til mottaker før vareverdien er betalt til selger (v/ COD)
- speditøren, enten selv eller via andre, skal fremskaffe et (negotiabelt) transportdokument (v/ CAD eller remburs)

Selv om oppdragsgiver ifølge NSAB skal gi speditøren instruks rundt dette, fritar det ham fra å holde øynene åpne. Det er mange speditører som har "reddet" sin oppdragsgiver i slike tilfeller, på tross av manglende instruks.

Erfaring viser dessverre at mange kunder ikke kjenner nok til detaljer rundt de ulike betalingsbetingelser, og kravet om at speditør må få en instruks. Som på så mange andre områder kan speditøren - også på dette punkt - være en samtalepartner for kunden til å sikre trygge rutiner.

Det er igjen viktig å påpeke at enhver avtale/kontrakt bør innholde klare leverings- og betalingsbetingelser. I forbindelse med "trekanthandel" og "trading" kan det være inngått flere avtaler i forbindelse med samme sending. Disse avtalene behøver ikke å ha verken samme betalingsbetingelse eller leveringsbetingelse.

Eksempel:

- Firma A har solgt varer til Firma B.

Leveringsbetingelser er avtalt til EXW, selgers lager (INCOTERMS 2010) Betalingsbetingelser er avtalt til 30 dager netto.

- Firma B har solgt de samme varene videre til firma C.

Leveringsbetingelser er avtalt til DAP, mottakers lager (INCOTERMS 2010) Betalingsbetingelser er avtalt CAD.

Speditøren får instruks fra firma B om å organisere transporten fra firma A, med leveranse til firma C, og sørge for at firma B mottar et negotiabelt dokument som denne kan presentere i banken.

Det er i slike tilfeller viktig at speditøren holder de ulike kontraktene fra hverandre. Hvordan ser så hverdagen til en speditør ut når det gjelder det å forholde seg til betalingsbetingelser?

La oss dele inn i to hovedgrupper – avhengig av om det gjelder import eller eksport.

Import

Dette er normalt meget enkelt, da speditøren som regel mottar en instruks fra sin agent om hva han skal gjøre.

Utfordringer for "importspeditøren":

- a. Varer som er solgt Cod.

I slike tilfeller bør speditøren ha fått en instruks fra sin agent om å sikre at varebeløpet er betalt før godset frigis til kjøper. Ifølge avtalen betyr dette kontant ved levering, men det er jo litt upraktisk å la sjåfører rundt om i landet håndtere store og små pengebeløp i mange ulike valutaer. Dette vil drive kostnadene opp pga. kontrolloppgaver, overføringskostnader osv. Her er det viktig å komme fram til en hensiktsmessig og trygg rutine.

NHO LT har i mange år forsøkt å påvirke bankene til å avgi en - for speditøren - trygg erklæring som sikrer at speditøren ikke kommer i ansvar ved eventuell svindel. I tillegg har speditørbransjen ønsket at alle parter kunne enes om en fast standardtekst, slik at saksbehandlere i banker, hos kunder og hos speditører unngår lange diskusjoner om formuleringer. Ordlyden i slike erklæringer er viktig og bør utformes av jurister – ikke tilfeldig av en bankansatt eller en speditør. En videre årsak til at speditørene har tatt initiativ til å foreslå (faktisk kreve) en fast formulering, er at de ikke ønsker å konkurrere om å ta risiko på vareverdien på denne måten.

Ofte vil speditørs oppdrag se slik ut:

Varen utleveres kun mot ugjenkallelig bankbekreftelse pålydende ..... i favør av selger. Ordet "ugjenkallelig", oversatt til tysk og engelsk, er:

Tysk: Unwiederruflich

Engelsk: Irrevocable

For å sikre speditør mot mulig svindel, har bransjen foreslått at følgende tekst skal avgis fra banken, direkte til speditør.:

"Til speditør .....

Vi bekrefter at vi i dag har mottatt instruks om å overføre beløp:.....

Fra kjøper: .....

Selger: .....

Og at vi ugjenkallelig har overført beløpet til nevnte mottaker.

Dato .....

Bankens navn Underskrift”

I praksis har det vist seg at bankene har vegret seg mot dette og i stedet avgir en rekke ulike og intetsigende erklæringer. Andre sender på faks en skjermbildeprint av en telebankbestilling, kopi av en valutasjekk eller annet. Som speditør må man være oppmerksom på at man - ved å godta en slik intetsigende erklæring fra banken eller godta kopier av andre dokumenter (som f. eks nevnt overfor)

- vil kunne komme i et ansvar overfor oppdragsgiver, dersom betalingen/ bestillingen av en eller annen grunn blir trukket tilbake. Dette kan skje på tross av at erklæringen i første omgang kan synes meget trygg. Dersom speditøren velger å omskrive/tolke det oppdraget han har fått, kan han bli holdt ansvarlig for å ikke følge instruksjonen.

OBS: Her kan speditør hjelpe sin agent dersom han har glemt å gi instruks om saken. Mye kan leses ut av en handelsfaktura.

b. Varer som er solgt Cad.

Her er det mange ulike rutiner i det daglige liv. Dette skyldes trolig at kompetansen blant de forskjellige aktørene varierer. Dette gjelder både hos selger, kjøper, banker, avsenderspeditør og mottakerspeditør. Man kan imidlertid gjøre det enkelt som mottakerspeditør ved å følge instruksjonen fra sin agent. Agenten bør gi en klar instruks om hvilket dokument som skal innkasseres.

Hva gjøres dersom mottaker ikke har det riktige dokumentet? Det kan være mange årsaker til det, blant annet at dokumentene fra tid til annen bruker lenger tid gjennom banksystemet enn det som brukes til å transportere godset fra avsenderstedet til mottakerstedet.

Det er viktig for speditøren ikke å utlevere godset, med mindre en bank har gitt en garanti for utleveringen.

Kjøper må da kontakte sin bankforbindelse for å få denne til å gi en garanti til speditøren. Denne tjenesten har litt ulike navn i de ulike banker, men ord som bankgaranti, fristillingserklæring osv., benyttes. Det er viktig at erklæringens tekst er klar og at den holder speditøren skadeløs for utlevering av godset uten korrekt dokument (se også kommentarer under eksport).

c. Gods som er solgt på remburs.

Også her er det mange ”morsomme” varianter som stort sett er forårsaket av uvitenhet i mange ledd. Her skal importspeditør, som alltid, forholde seg til den instruksjonen han har fått. Han skal likevel være oppmerksom på at handel med remburs er ukjent for mange og nesten høres skremmende ut. Det hender derfor at noen avsenderspeditører smører på litt ekstra - instruksjoner i slike tilfeller - for sikkerhets skyld.

Handel med remburs trenger ikke i seg selv medføre noen form for utleveringsforbehold. Dette kommer an på rembursens ordlyd. Derimot vil slike sendinger ofte være adressert til bank (banken er oppført som mottaker) og da er det banken som skal styre utleveringen. Speditøren skal altså ikke frigi godset til varemottaker uten først å ha vært i kontakt med banken. Det er jo mottaker - i slike tilfeller banken - speditøren skal forholde seg til. Kjøper (varemottaker) vil i disse tilfellene kun være en leveringsadresse i transportkontrakten.

Eksport

Det er som eksportspeditør man virkelig får vist hva man kan og må være den store rådgiveren for kunden. Nå er det speditøren som skal forstå oppdraget fra kunden og gi instruksjoner til sin agent.

La oss se litt på de mest vanlige betalingsbetingelsene:

a. Forskuddsbetaling

I slike tilfeller vil det normalt ikke være noen spesiell instruks til speditøren. Selger har fått sine penger.

b. Salg i åpen regning (kjøper er innvilget kreditt av selger)

I slike tilfeller vil det normalt ikke være noen spesiell instruks til speditøren.

Det kan være at selger oppgir "kontant" som betalingsbetingelse, men det betyr ikke automatisk COD. Da skal du i tillegg ha en egen instruks fra oppdragsgiveren (se også punkt c). Selger har her gitt kjøper kreditt og har valgt dette selv.

c. COD - betingelser

Dette bør fremkomme på oppdragsgivers instruks til speditøren. Det er da viktig at speditøren bringer denne instruks videre til den han benytter i utleveringssammenheng.

Dersom speditøren benytter en transportør fra sin terminal til sin agents terminal, og har til hensikt å losse godset der, skal ikke COD fremkomme på samlefraktbrevet som er avtalen mellom speditør og transportør. Her står agenten som mottaker og transportør skal levere godset til denne, uten at agenten skal løse inn noe overfor transportør. COD skal derimot fremkomme på enkeltoppdraget til agenten, der speditøren skal gi følgende skriftlige instruks i tillegg:

"COD beløp ..... Utleveres til mottaker kun mot ugjenkallelig bankbekreftelse".

Her er det viktig at teksten er klar, slik at speditørens agent forstår hva som menes.

Dersom speditøren har til hensikt å be transportør levere godset direkte til mottaker, uten at agenten er involvert på forhånd, må han sørge for at han har funnet en annen, sikker måte å innkassere beløpet på enn den ovenfor beskrevne måten.

d. CAD - betingelser

Også ved slike betingelser bør oppdragsgiver gi speditøren instruks om hva slags dokument han har behov for, men i praksis er det ofte speditør som må tolke dette på vegne av oppdragsgiver.

For å forsøke å si dette på en enkel måte, har oppdragsgiver et behov for å fremskaffe et negotiabelt fraktdokument som viser at varen er avsendt til et angitt bestemmelsessted.

Hvilke dokumenter dette gjelder og hvordan de skal fylles, ut er beskrevet i andre kapitler.

Et negotiabelt dokument betyr at det er overførbart og at det dermed representerer vareverdien for godset som er beskrevet på dokumentet. Godset skal ikke utleveres til mottaker før original fraktdokument innleveres til den utstedende speditørs/rederis representant på mottakersiden.

For å sikre dette, utstedes slike dokumenter normalt til ordre av "noen". For eksempel: "til ordre av avsender" (to order of shipper), "til ordre av en navngitt bank", eller bare "til ordre" (to order).

La oss anta at speditøren har utstedt Spedinors egen FBL. Dokumentgangen for dette såkalte "inkassodokumentet" blir da slik:

- Spedinor sender alle utstedte originaler til sin oppdragsgiver.
- Oppdragsgiveren går til sin bank og gir banken et oppdrag om dokumentinkasso
- Banken til Spedinor sender et oppdrag til sin samarbeidende bank på mottakersiden om å ta kontakt mottaker slik at denne kan innløse det dokumentet som er nødvendig for å få tilgang til godset.
- Spedinors agent på mottakerstedet har lest speditørens instruks om at godset kun skal utleveres mot innlevering av Spedinors originale FBL.

Ringen er dermed sluttet.

Agenten har nå kontroll over et eksemplar av Spedinors originale FBL og man har da som speditør oppfylt en av oppgavene man påtar seg når man utsteder en slik.

Parallelt med dette blir godset transportert fra avsenderstedet til mottakerstedet.

Som en liten kommentar nevnes at FCR - dokumentet ofte benyttes som inkassodokument ved CAD - betingelser. Dette gjøres blant annet i Portugal. Formelt sett er dette feil da en FCR ikke er et negotiabelt transportdokument. En FCR er ikke engang et transportdokument, men kun en mottakskvittering. Likevel går dette stort sett greit gjennom hos bankene.

CAD- betingelser kan godt benyttes som en kombinasjon ved at betalingen delvis skal gjøres kontant mot dokumenter (50%) og resten på 30 dagers kreditt (50%). Speditøren skal bare sørge for at godset utleveres mot det korrekte dokumentet – bankene vil ta seg av hva som betales når. Det inngår i avsenders oppdrag til banken.

e. Rembursbetingelser

Når speditøren får et oppdrag, der varene er solgt på remburs, burde også oppdragsgiver gi klar instruks om hva som skal gjøres. Men som så ofte nevnt, kan slike instruks være mangelfulle og speditøren må nok en gang være problemløseren. Mindre erfarne speditører kan få "den store skjelven" bare man hører ordet remburs, men dette er jo normalt de enkleste og morsomste oppdragene.

Hva gjør speditøren?

Ber om en kopi av rembursen, leser den, forstår den og gjør det som rembursen beskriver. Speditørens oppgave er normalt å fremskaffe et transportdokument/kvittering (ikke nødvendigvis et negotiabelt transportdokument) og kanskje noen småoppgaver til, som f.eks. å forsikre godset.

Ved biltransport vil kanskje rembursen kreve at det skal utstedes et CMR - fraktbrev utstedt til banken. Ved trekanthandel vil kanskje rembursen kreve et FCR - dokument osv. Når en trekanthandel kanskje involverer to rembursere, en for hver av avtalene, gjelder å følge med.